

ZPRAVODAJ IROP

Podpora památek strana 3

Dědictví moci, slávy a štědrosti strana 7

Portál Kudyznudy.cz nenudí strana 9

Vážení čtenáři,

dostává se vám do rukou nové vydání Zpravodaje IROP věnované především památkám. O tom, že se nejedná o pouhou obnovu památek jako takových, ale že každý projekt přináší našemu kulturnímu dědictví určitou přidanou hodnotu, díky níž získávají regiony na své [nejen] turistické atraktivitě, se přesvědčíte na následujících stranách.

Krásnou ukázkou, jak synergie mezi církví a státem přispívá k uchování unikátních památkových komplexů pro budoucí generace, jsou projekty v Kroměříži. Projekt Národního památkového ústavu „Národní centrum zahradní kultury“ započal ambiciózní plán celkové obnovy areálu, na nějž plynule navázalo Arcibiskupství olomoucké se svým projektem „Obnova Arcibiskupského zámku a Pod-

zámecké zahrady v Kroměříži – Dědictví moci, slávy a štedrosti“. Více o synergii těchto projektů naleznete na stránkách 7 a 8, kterým předchází rozhovor s Ing. Karlem Novotným, ředitelem o.p.s. Důl Jan Šverma, v němž nám představí tak trochu jinou, technickou památku z Hornického skanzenu Žacléř.

Strana 9 je věnována cestovatelskému portálu, provozovanému agenturou CzechTourism, Kudyznudy.cz, který aktuálně nabízí přes 80 tisíc tipů na výlety po celém Česku. Na straně 10 představíme nejlepší proměny desátého ročníku národní putovní výstavy Má vlast cestami proměn, které odborná porota a veřejnost vybrala z více než 121 míst naší republiky, která prošla pozitivní proměnou.

Rostislav Mazal
ředitel Řídicího orgánu IROP

Na závěrečných stránkách Zpravodaje pak naleznete informace o tom, jak místní akční skupiny (MAS) pečují o české památky. Přeji vám příjemné čtení.

Zpravodaj IROP
Vydává Ministerstvo pro Místní rozvoj ČR,
Odbor řízení operačních programů,
Staroměstské náměstí 6, 110 15 Praha 1, IČ 66002222
Číslo 2, květen 2019, vychází čtvrtletně
Redakce: Rostislav Mazal, Lucie Truncová,
Michaela Sodomková, Andrea Hošková
Šéfredaktor: Rostislav Mazal
Grafická úprava: ISPRESS, s.r.o.
Evidenční číslo: MK ČR E 22969
Kontakty: www.irop.mmr.cz, irop@mmr.cz
Fotografie na titulní stránce: Arcibiskupský zámek Kroměříž

Podpora památek

Památky nejsou jenom hrady, zámky, kostely a sochy, ale také např. muzea a průmyslové stavby. Ve skutečnosti jsou památky velice široký pojem. Z IROP podporujeme jen památky s nejvyšším stupněm ochrany – národní kulturní památky, památky UNESCO a památky z Indikativního seznamu UNESCO a Indikativního seznamu národních kulturních památek.

V současné době po celé České republice probíhají stavební a restaurátorské práce na více než 100 památkách a to díky podpoře z evropských fondů. Na některých je již hotovo a návštěvnická sezóna s novými prohlídkovými okruhy je v plném proudu, některé projekty ještě soutěží dodavatele rekonstrukčních a jiných prací.

Z UNESCO památek, na jejichž obnově se podílí IROP, můžeme zmínit obnovu poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře ve Žďáru nad Sázavou, obnovu státního zámku v Telči nebo projekt Arcibiskupského zámku a Podzámecké zahrady v Kroměříži, o němž se více dozvíte na následujících stránkách Zpravodaje. V dalším UNESCO městě Kutné Hoře budou revitalizovány dva významné objekty – Vlašský dvůr a kostel sv. Jakuba.

IROP ale nepodporuje jen velké komplexy hradů či zámků, ale také řádově menší kulturní památky. Příkladem může být kandidát do UNESCO „Žatec – město chmele“ a jeho městská památková rezervace. V tomto středo-

Státní zámek Telč

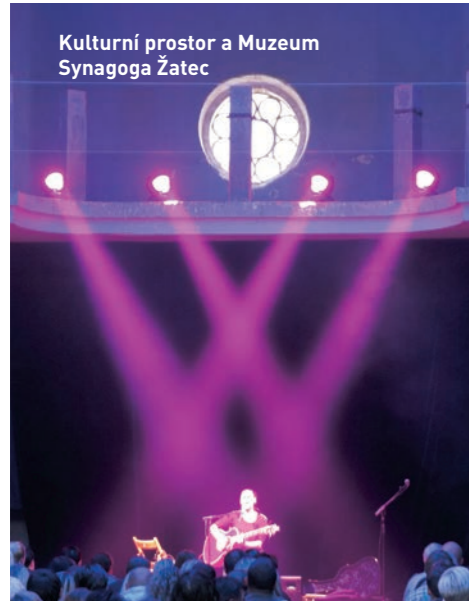

Zámecká zahrada v Kroměříži

PAMÁTKY

KULTURNÍ

Kulturní prostor a Muzeum Synagoga Žatec

Kostel sv. Jakuba v Kutné Hoře

věkem městě se podařilo získat dotaci z IROP hned pěti památkám – žatecké radnici, synagoze a rabínskému domu, městské knihovně, tzv. Mederovu domu a Muzeu pivovarnictví Žatecka, které vznikne na místě zchátralého památkově chráněného objektu. Zajímavé také je, že se jedná o projekty různých příjemců – města, spolku, soukromé firmy či fyzické osoby podnikající.

Technické a průmyslové dědictví tvoří nedílnou součást našeho kulturního bohatství. Mezi technické a průmyslové památky patří objekty a zařízení související s těžbou, výrobou, dopravou a skladováním. IROP se podílí na obnově několika technických památek, např. Slovenské strelce – legendární vlakové soupravy nebo hlubinného dolu Jan Šverma u Žacléře.

Z IROP budou obnoveny nejenom kamenné či zděné stavby samotné, ale i přírodní bohatství, které je obklopuje – zámecké parky např. v Dobříši, na Pernštejně, v Třeboní, v Brtnici nebo u hradu Šternberk.

V období 2014– 2020 jsou už možnosti na podporu památek z individuálních výzev IROP vyčerpány, ale šance mají stále památky na území ITI Hradecko-pardubické, Ostravské nebo Olomoucké aglomerace a také na území IPRÚ Karlovy Vary. Projekty revitalizace památek připravované v rámci komunitně vedeného místního rozvoje mohou stále žádat o dotaci ve výzvách místních akčních skupin.

ROZHOVOR

KULTURNÍ

Uhelný důl v Žacléři ožil jako kulturní památka

Hornictví na Žacléřsku má bohatou historii. První písemný záznam o těžbě černého uhlí pochází z roku 1570. Dokument o přidělení důlních měř z té doby je uchován v klášteře v Křešově, pod které tehdy opatství Žacléřsko patřilo. V současné době je komplex těžních jam Jan a Julie v areálu bývalého dolu Jan Šverma prohlášen za kulturní památku. Díky tomu IROP podpořil revitalizaci hlubinného dolu Jan Šverma, který je součástí Hornického skanzenu Žacléř. Čerpaná dotace přesáhla částku 47 mil. Kč a byla využita zejména na obnovu úpravny uhlí, spojovacího mostu ze šachetní budovy a na úpravu a osvětlení těžní věže. O historii těžby uhlí a vlastním projektu jsme si povídali s Ing. Karlem Novotným, ředitelem Dolu Jan Šverma o.p.s.

Zkusme se stručně podívat na minulost dolu Jan Šverma...

Historicky se zde nacházely dvě jámy: Julie z pol. 19. století a Marie, kterou ve 20. století nahradila jáma Jan. Přestože tu zůstalo 75 milionů tun geologických zásob, těžba byla v r. 1992 z rozhodnutí vlády ukončena. Do tohoto dolu našťastí přišel podnikatel bez úmyslu rychle zbohatnout. Cílem Zdeňka Adamce a jeho společnosti GEMEC – UNION a.s. bylo zlikvidovat důl jinak, než bylo běžné. V jiných dolech se zasypaly jámové stvoly a nahoře se vytvořila ohlubňová deska. Stoupající důlní voda doly postupně zatopila, až kontaminovaná voda vystoupala na povrch. My však důl likvidujeme postupně odsposada nahoru úplným zaplňováním vytěžených prostor, čímž se značně prodlužuje doba likvidace. Zatímco jinde to byla otázka zhruba 3 let, my dodnes zlikvidováno nemáme. Stát se od r. 1993 na nákladech spolupodílel, ale od roku 1997 je vše hrazeno současným majitelem. Během prací byly postupně jámy a objekty již nepotřebné pro vlastní likvidační

činnost prohlašováno za památky. Patřila k tomu těžní věž – šachetní budova s vozíkovým objektem – i úpravna uhlí, tou dobou v zoufalém stavu. Později se společností podařilo skoupit ji i ostatní budovy a zocelovat je zpátky.

Pokusili jste se obnovit těžbu?

Ano, ale bez mechanizace, jenom výnosem z ražby uhlí, a byl to ztrátový projekt. Báňský úřad tu v roce 1998 povolil první povrchový lom, který byl vytěžený během roku s výnosem pouhých 65 tisíc tun uhlí, ale naším cílem bylo plošně otevřít důlní díla, vyrubané prostory pod povrchem, čímž se to území skvěle sanovalo. Později byl otevřen i větší povrchový lom a celkově se vytěžilo téměř 350 tisíc tun uhlí, které bylo znovu potřeba upravovat. Po čtyři roky jsme v úpravně provozovali nové technologie, ale bylo to nákladné a uhlí z lomu nebylo tak kvalitní. Provoz dolu byl v r. 2003 ukončen a v r. 2011 byl komplex šachetních budov jámy Jan včetně úpravny prohlášen za kulturní památku. Velký dík patří památkářům v Josefově,

již se podařilo dostat ho na tzv. indikativní seznam národních kulturních památek, stejně jako Centru evropského plánování, díky nimž jsme připravili projekt do 13. výzvy IROP. Uspěli jsme, stavba probíhala od 1. 7. 2017 do září 2018 a už máme i kolaudační rozhodnutí. Pro nás to byl první projekt financovaný z IROP. Dosud jsme získali jen 4,5 mil. Kč od Státního zemědělského intervenčního fondu na program rozvoje venkova v r. 2011, díky nimž jsme zpřístupnili objekty jámy Julie a Jan a otevřeli hornický skanzen, a něco přes 6 mil. Kč z česko-polské spolupráce, použitých na zpřístupnění dolu Bohumín.

Co bylo konkrétně předmětem revitalizace?

Většina peněz z dotace IROP se investovala do obnovy budovy úpravny uhlí, která byla v havarijním stavu. Po sešrotování původního zařízení předchozími nájemci byly bohužel narušeny i podlahy. Nedokonalou technologií čištění uhlí pak docházelo k přelivům, vedoucím k hromadění bláta a zanášení prostor. Technologie byla

PAMÁTKY

KULTURNÍ

zkorodovaná a prostory byly plné suti. Také jsme vedle obnovy budovy vybudovali přístup pro handicapované osoby, jež se dříve nedostaly do vozíkového oběhu v šachetní budově. Výtah v úpravě i nový most jim to nyní umožní, stejně jako panu majiteli, který je od úrazu v r. 2000 také handicapovaný.

Jakou máte návštěvnost?

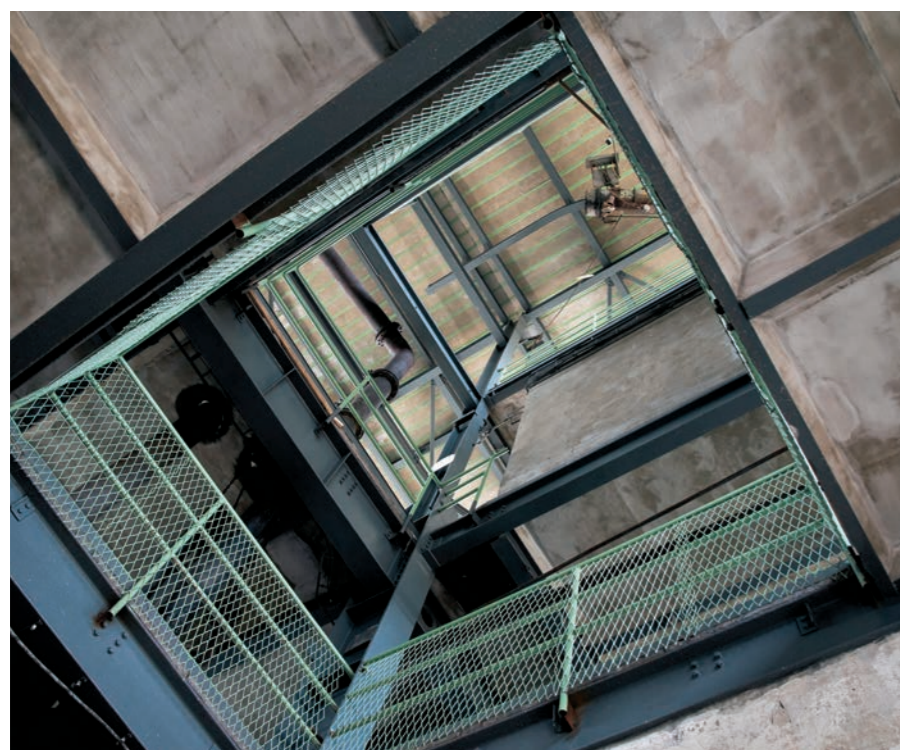
Roční návštěvnost začínala na 2000, ale v loňském roce k nám zavítalo již přes 3500 návštěvníků. Kolem správní budovy jsme mělce pod povrchem vytvořili monitorovací štolu, kterou sledujeme projevy nezaplňených prostor i vliv plynů, a navíc se tam návštěvníci mohou podívat do podzemí.

Jaké jsou další plány?

V 52. výzvě IROP máme podaný projekt na revitalizaci jámy Julie. Chtěli bychom umožnit přístup handicapovaných po mostě z jámy Jan až do Julie, a tam udělat výtah v jámovém stvolu, což by byl unikát. Zatím se s tímto projektem nacházíme „pod čarou jako čekatelé“, ale naději máme. Ještě bychom chtěli zrekonstruovat šachetní budovy u jámy Jan. U ní v prvním projektu došlo jen na opravu stříšky na těžní věži a osvětlení.

Jak je vlastně zabezpečena ochrana životního prostředí, když se důl plní výrobky z odpadů, a na kolik je zaplněna kapacita?

Likvidace dolu spočívá na principu zaplňování výrobků z velkoobjemových odpadů, ze kterých je vyráběna důlní zakládka, tzn. sanační beton vyráběný z elektrárenských a teplárenských popílků a kalů z výroby železa a z průmyslových čistítek. Nad tím drží ochrannou ruku odborníci z Vysoké školy báňské z oblasti geologie a hydrologie, protože dochází k vytváření nového hydrogeologického prostředí. Likvidace začala v r. 1993, kdy platily jiné zákony o nakládání s odpady. Samozřejmě se přizpůsobujeme změnám, aktuálně máme technologii certifikovanou jako stavební výrobky, a dokonce máme uznané i nějaké patenty. Co se kapacity týče, na začátku se počítalo s 400 tis. m³ plus zaplněným vyrubaných míst, a ke dnešku jsme tam dostali přes 700 tis. tun materiálů, takže převážnou část podzemí jsme již zaplnili.

IROP NAVAZUJE

KULTURNÍ

Dědictví moci, slávy a štědrosti

Zahrady a zámek v Kroměříži v loňském roce oslavily 20 let od zápisu tohoto jedinečného komplexu mezi památky UNESCO. Za tu dobu se zejména zdejší zahrady staly jednou z vlajkových lodí péče národa o světové dědictví. Méně viditelné, ale z celospolečenského hlediska taktéž významné výročí oslaví tento památkový komplex v letošním roce, a sice 25 let úzké spolupráce státu a církve. Právě před čtvrtstoletím došlo k navrácení movitého kulturního mobiliáře zámku Arcibiskupství olomouckému, tedy vlastníku, který od 13. století kontinuálně kroměřížský zámek vlastnil, rozvíjel a spravoval. Pod pojmem „movitý kulturní mobiliář“ se v Kroměříži neskrývá nic menšího než 170 tisíc sbírkových předmětů z velké části evropského až světového významu.

Nemovitosti – zahrady a zámecký komplex – zůstaly tehdy v rukou státu. Takto postavená majetková situace nevedla, jak by se dalo možná předpokládat, k tomu, že by byl veškerý provoz zámku paralyzován a nastalo zdoluhavé dohadování kdo má zač odpovědnost a kdo bude hradit tu kterou část nákladů na provoz. Právě naopak. Oba správci zahájili dlouhodobou spolupráci, jejíž rozsah a velkorysost těžko hledá srovnání. Státním správcem nemovitostí se stal Národní památkový ústav. Jeho přičiněním začala koncepční a plánovitá péče o nemovité složky památky. Již v roce 1998 bylo založeno Arcidiecézní muzeum pod křídly státního Muzea umění Olomouc, které se od roku 2007 ujalo odborné péče o arcibiskupské sbírky také v Kroměříži. Tato dvojice státních subjektů pak vytvořila silné odborné zázemí projektům, které měly být v následujících letech realizovány. Arcibiskupství olomoucké v roli staronového vlastníka nezůstalo pasivní, naopak, od samého převzetí sbírek začalo budovat profesionální tým památkářů a projektových

manažerů, který se do kroměřížských projektů zapojoval stále intenzivněji. Arcibiskupský zámek a zahrady názorně reprezentují kulturnost a péči o kulturní dědictví doma v Evropě i ve světě.

Národní centrum zahradní kultury spolufinancované programem IOP

Důležitým mezníkem v historii spolupráce v Kroměříži byl rok 2008, kdy byl iniciován projekt Národního centra zahradní kultury. Zahrady zdejší arcibiskupské knížecí residence jsou nejen zásadním atributem světovosti areálu, ale jsou také ekonomickým a společenským prubířským kamenem udržitelnosti památky pro budoucí generace. Na základě vypracovaného generelu obnovy památky bylo v roce 2009 stanoveno, že náklady na celkovou obnovu areálu budou více než jedna a půl miliardy korun. Byl vypracován společný záměr rozvoje památky, jehož ambicí nebyly zdaleka jen opravy a investice. Jeho záměrem od počátku bylo a stále zůstává znovuvzkříšení zahradní architektury a péče o historické zahrady jako

celospolečenského fenoménu. Kulturnost práce s živou složkou přírody, schopnosti uchovat přirozeně se stále proměňující díla historických zahrad, to jsou cíle přesahující jedno místo na Zemi. Jsou to cíle, jejichž úspěch se jistě promítne do přístupu v krajině a v hospodaření s přírodními zdroji. Takových cílů se lze nezaleknout pouze tehdy, pokud cítíme zázemí v široké spolupráci institucí a oborů a v celospolečenské poptávce. V Kroměříži se takto sdružené zájmy potkaly s unikátní možností investovat z evropských prostředků soustředěných do Integrovaného operačního programu (IOP), ve kterém v roce 2009 uspěl projekt Národní centrum zahradní kultury v Kroměříži. Nositelem byl v tomto případě Národní památkový ústav, partnery mu byly již zmíněné instituce a Zlínský kraj. Národní památkový ústav si vytknul cíl uchopit obnovu kroměřížských zahrad metodicky, vytvořit v Kroměříži tým odborníků, který bude posléze sdílet své zkušenosti nejen na zbylé stovce státních hradů a zámků, ale také v prezentaci přístupů k obnově histo-

rických zahrad širokého spektru vlastníků a správců kulturních památek u nás. Muzeum umění poskytlo do projektu badatelské profesionální zázemí, schopnosti vytvářet komplexní a ucelené expozice a v neposlední řadě operativní napojení reálného projektování na interpretaci historického knihovního a grafického fondu a do komparativní práce s průběžnými archeologickými nálezy. A co se konkrétně podařilo na poli obnovy samotných objektů? Objem přidělených prostředků ve výši 340 milionů korun byl realizován z největší části ve Květné zahradě, kde se za téměř 240 milionů obnovilo zázemí zahradnického provozu, restaurovaly se objekty Velkého a Palmového skleníku a ptáčnice, obnovily se Holandská zahrada či kabiny menažerie s Králičím kopečkem. Součástí realizace je unikátní systém hospodaření s vodou, který dokáže jímát a dále využívat dešťovou vodu, využívat původní přírůdky povrchové vody a tím šetřit zdroje vody pitné. Vstupní budova takzvaného Čestného dvora byla přebudována pro účely vzdělávání a zázemí metodického týmu. V Podzámecké zahradě vzniklo nové zahradnické zázemí a byly modernizovány údržbové technologie. Na zámku díky podpoře z IOP přibyla i vstupní výstava o zahradním umění a reprezentativní expozice v rámci obrazové galerie, která využívá bohatství zdejší grafické a obrazové sbírky.

Pokračování úspěšného projektu – tentokrát s programem IROP

Další etapa vzájemné spolupráce Arcibiskupství olomouckého a státu se začala psát v roce 2015, kdy začalo navracení nemovitých částí areálu zahrad a zámku v Kroměříži. Postupně byla navracena Biskupská mincovna, sýpka i další objek-

ty a na přelomu let 2016/17 Podzámecká zahrada a budova zámku. Součástí vzájemných dohod o podílu státu na správě těchto objektů byla i dohoda o spolupráci na navazujícím projektu s názvem Obnova Arcibiskupského zámku a Podzámecké zahrady v Kroměříži – Dědictví moci, slávy a štědrosti, spolufinancovaného z IROP, jehož nositelem je tentokrát Arcibiskupství olomoucké. Národní památkový ústav spolu s Muzeem umění jsou jeho odbornými partnery. Projekt ideově vychází z generelu obnovy areálu z roku 2009 a plynule navazuje na již realizované kroky obnovy areálu. Projekt zahrnuje tři klíčové aktivity – revitalizaci Podzámecké zahrady, rekonstrukci tzv. Mlýnské brány a obnovu vybraných částí zámku. V případě Podzámecké zahrady se projekt věnuje, podobně jako tomu bylo v Květné zahradě, životním funkcím zahrady – tedy vodnímu systému a obnově klíčových historických objektů. V rámci obnovy vodního systému dojde k odbahnění a zpevnění břehů všech rybníků a vodních toků, včetně repase či výměny technických prvků, jako jsou stavidla, požeráky apod. a znovuvybudování již zaniklých prvků jako např. umělých peřejí na tzv. Mlýnské strouze. Důležitou součástí prací v zahradě bude také stavební obnova či restaurování vybraných objektů zahradní architektury. Bezesporu nejvýznamnější z nich je Pompejská kolonáda tvořící pohledovou dominantu jedné z hlavních cest v zahradě. Samotná kolonáda je vážně staticky narušena, fontána tvořící její součást je již léta nefunkční a kaskáda původně odvádějící vodu z fontány do Želvího rybníčka zcela zanikla. Z drobnějších objektů v zahradě pak je možno zmínit ptačí voliéru v Pavím dvoře či Trámový pavilón u Divokého rybníka.

IROP NAVAZUJE

KULTURNÍ

Věž Mlýnské brány byla původně součástí městského opevnění. Později byla s budovou zámku propojena majestátním portikem a oba tyto objekty sloužily jako kasárna arcibiskupské gardy. Když ve 20. stol. budovy ztratily svou funkci, byla do vstupní části brány vestavěna trafostanice, a zbytek objektu se tak stal v podstatě nevyužitelným. V rámci realizace projektu dojde k celkové stavební rekonstrukci objektu včetně vymístění trafostanice a vznikne zde zcela nová a návštěvnický jistě atraktivní expozice Muzea arcibiskupské gardy.

Těžiště celého projektu je ale soustředěno na budovu a vybavení samotného Arcibiskupského zámku, jeho prezentaci a interpretaci ve smyslu barokního knížecího sídla. Přestože celkové náklady projektu dosahují výše 246 mil. Kč, není možno obnovu zámku, vzhledem k jeho velikosti, pojmout komplexně. Cílem projektu je proto jednak vyřešit některé technické problémy objektu (např. havarijný stav části krovy i střešní krytiny či špatný stav dlažby v nádvoří), ale také zlepšit provozní zázemí zámku mimo jiné prostřednictvím rozšíření a vybavení deponií, konzervátorské dílny či zřízením digitalizačního pracoviště a zejména pak zatraktivnit prohlídkové okruhy zámku díky dílčím stavebním úpravám a restaurování vybraných částí interiérů, včetně zpřístupnění dalších prostor. V současné době byla dokončena prováděcí dokumentace ke všem částem projektu a v nejbližší době budou zahájena výběrová řízení na zhotovitele jednotlivých součástí projektu. Aby bylo dosaženo co nejefektivnějšího využití prostředků, rozhodl se zadavatel rozdělit projekt na několik zakázek. Jako první bude zahájena obnova vodního systému Podzámecké zahrady, následně bude zadána zakázka na stavební obnovu zámku a Mlýnské brány a zcela samostatně pak budou zadávány restaurátorské práce či dodávky specifických prvků jako např. osvětlení zámecké galerie či realizace nových expozic. Celý projekt by měl být dokončen v r. 2022. Věříme, že jeho realizace nejen přispěje k uchování tohoto unikátního památkového komplexu pro budoucí generace, ale bude přínosem pro všechny, kdo areál navštíví, ať už se jedná o turisty či obyvatele Kroměříže a zdejšího regionu.

KUDY Z NUDY

KULTURNÍ

Portál kudyznudy.cz nenudí

CzechTourism

Je poměrně známá věc, že v Česku neexistuje obsáhlejší a aktuálnější cestovatelský portál než Kudyznudy.cz. Víte ale, že v roce 2018 web provozovaný agenturou CzechTourism dosáhl historicky nejvyšší návštěvnosti? Stačí si vzít na pomoc čísla.

Ani statistika není na Kudyznudy.cz nuda

Pro tuzemské turisty představuje tento portál, který vznikl také díky spolufinancování ze strukturálních fondů z IOP (Integrovaný operační program) už v roce 2004, jednoduchý nástroj, jehož prostřednictvím se mohou seznámit s nabídkou aktivit, které jsou jim v regionech České republiky k dispozici k vyplnění jejich volného času během dovolené, o víkendu či na kratších výletech. Portál Kudyznudy.cz nabízí aktuálně přes osmdesát tisíc tipů na výlety po celém Česku. Projekt skvěle propojuje podnikatele a provozovatele s jejich návštěvníky a pomáhá tak oběma stranám. V roce 2018 zaznamenal přes 16,3 milionů návštěv a 7,4 milionů návštěvníků, kteří se na webu minimálně jednou v uplynulém roce hledali inspiraci a dohromady zobrazili přes 56 milionů stránek. Mezi TOP 5 kategorií za rok 2018 patří: příroda, památky, zážitky, letní sporty a kultura. Projekt se může pochlubit také úspěšnou fanouškovskou verzí na Facebooku, kde si cestovatelé vzájemně sdílí zajímavosti a novinky z webu. Počet fanoušků již přesáhl 450 tisíc.

Která místa si uživatelé na kudyznudy.cz zamilovali v roce 2018?

Vedle Stezky korunami stromů v Janských Lázních a Stezky v oblacích na Dolní Moravě to byly již tradičně cíle rodinných výletů s dětmi. Lákala moderní

interaktivní muzea v podobě Muzea Smyslů, Techmanie a Vida! i stará řemesla a lidová architektura ve Skanzenu Rožnov pod Radhoštěm nebo Babiččino údolí. Svě příznivce má široká škála tradičních cílů, které uspěly i v minulých letech – od zábavního parku Mirakulum v Milovicích přes pohádkovou vesničku Podlesíčko až po Pohádkové peklo Čertovina u Hlinska. Oblibu hradů a zámků potvrdily hojně navštěvované stránky Křivokláta, Nových Hradů, Sychrova, Pernštejna, Bouzova a Drábských světniček. V kategorii příroda s přehledem vede České Švýcarsko. Dále se nejvíce četly články o Velké Americe, Pálavě a vyhlídce Máj nad bývalými Svatojánskými proudy. Samozřejmě bodovaly i další stezky v korunách stromů či v oblacích, tedy jak Stezka na Lipně, tak naučná stezka Beskydské nebe a také nově připravovaná Stezka Pustevny. Zálibu v kuriozitách a tajemnu potvrdila čtenost článků o nedokončeném chrámu v Panenském Týnci, motorkářských jeskyních v Pekelných dolech a také tip na výlet k jednomu ze sedmi divů Česka, k horní nádrži přečerpávací vodní elektrárny Dlouhé Stráně.

Zajímavé tipy na to, jak prožít něco zajímavého v kteroukoliv roční dobu, a inspiraci na výlety po České republice najdete na webových stránkách České centrály cestovního ruchu CzechTourism na www.kudyznudy.cz.

Winternitzova vila

PUTOVNÍ
VÝSTAVA

KULTURNÍ

Heřmánkovice

MÍSTNÍ AKČNÍ
SKUPINY

KULTURNÍ

Výstava oceňuje zdařilé rekonstrukce

Národní putovní výstava **Má vlast cestami proměn – příběhy domova** každý rok představuje více než sto míst z nejrůznějších koutů naší republiky, která prošla pozitivní proměnou. Zchátralé, zničené a zanedbané stavby i přírodní lokality jsou díky péči lidí, kterým není lhostejné jejich okolí, zachráněny, je jim vrácen život a smysl existence. Výstava jednak upozorňuje na tyto úžasné počiny, ale především děkuje jejich autorům za snahu, energii a nadšení, se kterým se do mnohdy velmi náročných úkolů pouští.

Každoročně se do výstavy zapojují města, obce, organizace i jedinci s nejrůznějšími projekty oprav. Uvidíte na ní církevní stavby, od drobných křížků a kapliček až po kostely a chrámy, domy z měst i vesnic, tvrze, hrady, zámky, ale také parky, jezera a zahrady. Do desátého ročníku výstavy se takových proměn přihlásilo 121. O tom, která je nejlepší, rozhodovala nejen veřejnost hlasováním na internetových stránkách www.cestamipromen.cz/hlasovani, ale také odborná porota pod vedením architekta Josefa Pleskota. Porota vybrala deset nejzdařilejších proměn.

Letos zvolila porota jednomyslně jako nejlepší obnovu hradního areálu v Podhradí u Aše. Jde o komplex staveb vzniklých od 13. do konce 19. století. Postupně tak zde byly vystavěny tři samostatné zámky a řada hospodářských budov. Po roce 1945 byl areál vyvlastněn. Ačkoli se ještě pár let využíval, chátral a budovy

byly postupně bourány. Záchranu inicioval v roce 2011 starosta obce Podhradí pan Josef Smolka. Obnova pokračuje dodnes. Areál je častým cílem turistů, pořádají se zde každoročně letní hradní slavnosti a je i oblíbeným místem pro svatby.

O pomyslné druhé a třetí místo se dělí Winternitzova vila na Praze 5 Malvazinkách a dřevěné kříže Františka Vymyslického z Dolních Bojanovic. Vila vystavěná Adolfem Loosem a Karlem Lhotou, kterou po revoluci získala zpět rodina původních majitelů v dezolátním stavu, se dočkala citlivé rekonstrukce. Celou vilu opravili sami. Do rekonstrukce vložili jak své finanční prostředky, tak i čas a energii. Dnes je vila přístupná veřejnosti. Funguje jako galerie a koná se v ní řada výstav, většinou spojených s architekturou. Rodina se i nadále o vilu pečlivě stará. V loňském roce proběhla výměna oken. Tuto rekonstrukci finančně podpořila městská část Praha 5 a také Magistrát hlavního města Prahy.

Tři vyřezávané kříže v Dolních Bojanovicích vytvořil místní lidový řezbář František Vymyslický na přelomu 19. a 20. století. Tyto kříže jsou v současné době raritou a typickým symbolem obce. Kříže již byly několikrát restaurovány, avšak velmi neobdobně, proto bylo v zájmu zachování památky potřebné provést odborný zásah. Dalšími proměnami, které vybrala porota do desítky nejlepších, jsou Kavárna Union a Vodní hrad Lipý z České Lípy, Zahrada Ticha v městysi Doubravník, obnova 18. kaple poutní cesty do Hájků u Hostivice, zámek Linhartovy, renesanční zámek v Hustopečích a zámek s okolím v Pohorelicích.

Vítěze internetového hlasování v době vzniku článku bohužel ještě neznáme, ale vy jej nyní najdete na stránkách www.cestamipromen.cz. Uvidíte zde také všechny proměny 11. ročníku a najdete rozpis míst, kudy budou kolekce výstavy putovat v nejbližším období.

Místní akční skupiny pečují o české památky

Rozvoj kulturního dědictví UNESCO nebo obnova památek v územích jako další oblast, které se po celé republice věnují místní akční skupiny (MAS). Díky opravě a zachování sakrálních staveb, kostelů, kaplí a dalších objektů regiony mimo jiné získávají na turistické atraktivitě. Svě o tom ví například MAS Broumovsko+. Ta na podporu památek využila více než 11 milionů korun z IROP.

Místní akční skupiny se starají o to, aby český venkov vzkvátal a lidem se na něm dobře žilo a podnikalo. „Podporujeme drobné podnikatele, rozvíjíme služby i oblast vzdělávání a také nezapomínáme na památkovou péči. Díky rekonstrukci, obnově, úpravě sakrálních staveb, kostelů, hřbitovů a rozvoji kulturního dědictví UNESCO lákáme turisty do jednotlivých regionů. Tím rozvíjíme lokální ekonomiku a podporujeme místní produkci,“ říká výkonný ředitel Národní sítě Místních akčních skupin Petr Čáp.

Jeden příklad za všechny

„Na území MAS Broumovsko+ se nachází množství kulturních památek, které jsou ve špatném technickém stavu. Proto jsme se rozhodli tuto oblast podpořit. Využijeme více než 11 milionů korun z IROP na rekonstrukci kostela Všech svatých v Heřmánkovicích a na

obnovu dřevěného kostela Panny Marie v Broumově,“ popisuje konkrétní práci Michaela Šumpíková, manažerka MAS Broumovsko+.

Na území MAS se také nachází většina kostelů z tzv. broumovské skupiny kostelů tvořících jedinečné uskupení venkovské sakrální architektury. Podle Šumpíkové je pro místní akční skupinu ctí podílet se na tom, aby takovéto architektonické a historické skvosty nezchátraly.

Nejen stavby zkrásní

Místní akční skupiny si uvědomují, jak obrovský vliv rekonstrukce památek může mít třeba na turismus nebo kulturní život samotných obyvatel. „Nyní jsme dokončili úpravy na kostele Panny Marie v Broumově, který je nejstarším dřevěným kostelem v Česku, a v nejbližší době budou zahájeny také rozsáhlé rekonstrukční práce na kostele

v Heřmánkovicích. Díky nim očekáváme, že přilákáme do našeho regionu ještě více návštěvníků, protože opravdu je na co se koukat. Navíc tím podporujeme i kulturní život samotných obyvatel, protože se zde koná více kulturních akcí,“ dodává Šumpíková.

O další práci a dopadech činnosti jednotlivých místních akčních skupin se můžete dočíst také na webových stránkách www.mistniakcniskupiny.cz. Jde o projekty ze světa podpory venkovského podnikání, sociálních služeb, vzdělávání nebo zaměstnanosti, ale i technologické projekty a další. Dočtete se tam například o majiteli pivovaru, který dal lidem práci a kulturní život, o projektu, díky němuž dostali dlouhodobě nezaměstnaní lidé novou šanci nebo jak v Královéhradeckém kraji poskytují paliativní péči a jak se starají o své seniory.

Peníze na revitalizaci památek nezůstávají jenom na papíře!

Staráme se, aby všechno to hezké z historie naší země zůstalo i pro budoucnost.
Aby se našlo dost prostředků na opravy a obnovu památek ve všech krajích.
Pro lepší život nás všech.